

01. Skinnerup Mølle

11.03.04

Skinnerup sogn, Hundborg herred,
Thisted amt.

Matrikel no.: 3 g af Skinnerup by og sogn

Synonym:

Registrant: Bertil Larsen

Dato: 04. September 1966 ff.

Historiske forhold - sammendrag: (Vindmølle)

Bygningsfredning:

Billedarkiv: - se nedenfor

- **Skinnerup Mølle** har været en holl. vindmølle, opført 1877 af møller Anders Møller. Beliggenheden har været o. 400 meter ret øst for Skinnerup kirke, paa vestsiden af amtslandevejen: Skinnerup - Vorning/Nors.

- Skinnerup Mølle var af "jordhøjs"-type med undermøllen placeret i den delvis kunstig opkastede banke, - der græsklædt stod skarpt markeret i terræn. Jordomgang paa jordkronen med adgang herfra til kværnloftet.

- adgang til møllen fra mindre magasinbygning opført i grundmur, placeret i randen af jordhøjen paa dennes nordside.

- 8-kantet krop i træ (højben i Fyr) til hatten, spaanklædt. Løgformet hat, - oprindelig spaanklædt, senere - uvist hvornaar - beklædt med tagpap. Omgangsdøre orienteret mod nord og syd.

- selvkrøjer (8-bladet vindrose - oprindelig?) og sejlrigning. Vingefang (i Eg,?) 27 alen (17,82 meter.)

- hattehjulsaksel i træ med støbejernshoved, øvrigt gangtøj i træ.

- Vellen i leje i etageadskillelsen over kværnloftet. Paa Lorrisloftet 2 sækkehejs med undertræk paa hjulskive monteret paa Vellen.

- 2/2-trins overtræk til 2 kværne (1 Rhinsk, 1 kunststen) placeret orienteret øst og vest paa kværnloftet, og 1 grubbe placeret i etageadskillelsen mellem kværnloftet og undermøllen. Desuden fandtes Triør, valse og sigte.

- uvist hvornaar installeredes en mindre elektromotor som hjælpekraft, - der var tilsluttet med remtræk til den ene kværn.

- Skinnerup Mølle blev drevet med traditionelt kundemølleri suppleret med mindre korn- og foderstofforretning.

- 1958 udskiftedes vingerne, hvor disse blev erhvervet fra den netop nedlagte Fjerritslev Mølle, (Se denne: 01. - 11.07.01)

- hørende til møllen var et mindre tilliggende paa 7 tdr. land.

- hvornaar driften er indstillet med vindkraft er det ikke lykkedes at spore, men det antages at dette er sket hen mod slutningen af 1960'erne, - hvorvidt dette tidspunkt er sammenfaldende med mølleriets definitive ophør, - er det ikke lykkedes at spore.
- uvist hvornaar demonteredes de efterhaanden aldrende vinger og vindrosens blade.

Den sidste ejer og aktive møller: Axel Andersen rettede i midten af 1960'erne henvendelse til Nationalmuseets Mølleudvalg, - for herigennem at faa hjælp til en bevarelse af møllen. Udvalget saa sig nødsaget til at svare, at økonomisk støtte ikke kunne opnaas, men man ville gerne deltage med teknisk bistand, om midlerne til en bevarelse/restaurering kunne skaffes lokalt.

- møllerægteparret Else og Axel Andersen tilbød i 1975 at skænke møllen til en selvejende institution, - der netop paa dette tidspunkt blev forsøgt dannet med det formaal at sikre møllens fremtid som kulturminde. Det lykkedes ogsaa at faa skabt et pænt fundament for bestræbelserne, idet Thisted kommune startede med at bevilge 40.000 Kr., - hvortil støtteforeningen "Skinnerup Møllens Venner" fik indsamlet et næsten tilsvarende beløb.

- Skinnerup Mølle nedbrænder - af ikke registrerede aarsager - hen mod slutningen af 1970'erne.

Personalhistorisk:

Anders Møller solgte 1883 møllen til kaptajn Jensen, der kun var møllejer til 1886 (- ubekræftet var der i Jensen's ejertid ansat en møllebestyrer?). Den nye ejer hed Morten Vestergaard, herefter fulgte 1904 møllersvend Jens Andersen (f. 25. April 1879 paa Sjørring Mølle, gift 10. Maj 1907 med Charlotte Jensen).

1944 blev møllen overdraget til ægteparrets søn Axel Andersn (f. 25. November 1909), - der blev den sidste møller paa Skinnerup Mølle.

- møllen ses registreret - i ukendt omfang - i det nu nedlagte Nationalmuseets Mølleudvalgs arkiv, ligesom den ses medtaget med berejningsregistrant i det af Ing. Anders Jespersen, Holte udarbejdede nummerindex (IMNI DK, 1990-revisionen).

UTM: 32/480/6316 (IMNI DK - 46 216)

Billedarkiv:

kopi foto, udateret.

Kildehenvisng:

Trap, Danmark, 5. Udgave, 1960, Thisted amt.,

Nationalmuseets Mølleudvalg,

H.W. Sprechler, berejningsregistrant, 1958, (- i arkivet hos DMS)

Ing. Anders Jespersen, Holte, - berejningsregistrant 1960, (- i arkivet hos DMS)

Den Møllehistoriske Samling's notater og besøgsrapport, 1966.

d. SKINNERUP MØLLE
THISTED AMT

11.03.04

Den Møllehistoriske Samling
v/Bertel Larsen
Holme Møllevej 21
8260 Viby J.

Først mange tak for tilsendte artikel om Skinnerup Mølle.
Avisomtalen om brand af Skinnerup mølle er fra Thisted Dagblad,
af 15 juli 1976, har jeg vedlagt. Vedlagt også 50,- kr.
Endnu engang tusind Tak.

Thisted den 6 december 2000

med venlig hilsen
Alfred Sørensen
Grønlandsvej 30
7700 Thisted

Alfred Sørensen

MODTAGET

08.12.2000

Alfred Sørensen

Grønlandsvej 30, 7700 Thisted
Tlf.: 97 92 39 39, Giro: 4 70 31 89
Biltilf.: 40 57 60 09

01. - 11.03.04

Den Møllehistoriske Samling
v/hr Bertel Larsen
Holme Møllevej 21
8260 Viby J.

Da jeg i en del år har arbejdet med lokalhistorie vedr. Skinnerup sogn, Hundborg Herred, førhen Thisted amt, derefter Viborg amt.

I Skinnerup havde vi fra 1879 til 15 juli 1976 en Hollands Mølle, desværre er den nedbrændt.

Da jeg har hørt om . Den Møllehistoriske Samling, vil jeg gerne forespørge, om der i Samlingen findes oplysninger om denne Mølle.

Udgifter vedr. oplysning betale jeg omgående.

Thisted den 29 november 2000

med venlig hilsen

Alfred Sørensen

Grønlandsvej 30

7700 Thisted

97 92 39 39

Alfred Sørensen

BESVARET

03.12.2000

[Signature]

MODTAGET

01.12.2000

[Signature]

Billedarkiv:

Den Møllehistoriske Samling, DK-8260 Viby J., - Copyright.

01. Skinnerup Mølle,
Thisted amt.

11.03.04

Fotograf: - ukendt

Neg. no.: - kopi

Dato: - udateret o. 1950-60

Kilde: Thisted dagblad

Dato: 02. September 1974 eller 1975 ?

Side: 1/2

Skinnerup Mølle, som den så ud, før de gamle møllevinger blev pillet ned. Nu venter håndværkerne på godt vejr, så kan de nye vinger sættes op

Skinnerup Mølle søger nye venner

»Skinnerup Møllens Venner«, foreningen bag den historisk værdifulde hollandske mølle, søger nu at udvide vennekredsen bag møllen. Det sker gennem en lille folder, foreløbig udsendt i 500 eksemplarer, med »Lidt møllesnak omkring Skinnerup Mølle«.

Foruden møllesnakken indeholder folderen en lille indmeldelsesblanket til brug for dem, der er interesseret i at støtte møllen. Der vil altid være brug for penge til vedligeholdelsesarbejde osv.

Foreløbig har »Skinnerup Møllens Venner« fået 56.000 kr. til møllen, nemlig 40.000 kr. fra Thisted Kommune og 16.000 kr. fra en privat forening. Pengene bruges til restaurering af først og fremmest møllevingerne. De gamle vinger er forlængst pillet ned og de nye klar til opsætning, når vejret bliver bedre.

Der har været tale om måske at gøre møllen til en slags levende museum, men landinspektør H. C. Herling, Thisted, med i bestyrelsen for møllen, understreger, at foreningens første store mål er at få møllen i gang. Museumsplanerne vil så blive taget frem igen, når restaureringen er overstået.

I den typografisk velformede folder gennemgås først de forskellige mølletypers historiske udvikling. Det startede med vandmøllerne for et par tusinde år siden, siden kom vindmøllerne og stubmøllen. Fra midten af det 15. århundrede udvikledes i Holland den type, som vi nu kender under navnet den hollandske mølle.

I Thy dukkede den første hollandske mølle op i 1844, da Winthers Mølle blev bygget i Thisted. 22 år senere byggede Anders Møller en hollandsk mølle i Brund, men den brændte ved lynnedslag i 1871.

Samme Anders Møller byggede i 1877 Skinnerup Mølle. Han solgte den i 1883 til kaptajn Jensen, der i 1886 solgte den til møller Morten Vestergaard. I 1904 købte møllersvenden Jens Andersen møllen. Han var søn fra Sjørring Mølle, og hans

01. Skinnerup Mølle,
Thisted amt.

11.03.04

Kilde: Thisted Dagblad

Dato: 02. September 1974 eller 1975?

Side: 2 / 2

far havde i sin tid hjulpet med at bygge Skinnerup Mølle - for en krone om dagen, men så måtte han også gå frem og tilbage mellem Sjørring og Skinnerup hver dag.

Skinnerup Mølle er et solidt stykke håndværksarbejde i prima pommersk fyr og egetømmer. Den har et vindfang på 27 alen med selvkrøjer. Der findes to kværne, sigten, friøre og spidsmaskine. Den har i mange år malet foderkorn for egnens bønder, men også fremstillet mel og gryn til husholdningsbrug.

I 1944 overdrog Jens Andersen møllen med tilhørende landbrug på syv tdr. land til sønnen Axel Andersen. Foreløbig sluttede ringen i 1975, da Else og Axel Andersen tilbød at skænke møllen til en selvejende institution, forudsat der kunne skaffes midler til en restaurering, så møllen fortsat kan være et vartegn på egnen.

Det synes at være lykkedes.

Skinnerup Mølle brændt

Ilden antændtes af gnister fra en skærebrænder under restaureringsarbejde i går eftermiddag

Et år før sin 100 års dag og kun to-tre uger før sin færdigrestaurering for omkring 70.000 kr. brændte et af Thys største klenodier, Skinnerup Mølle, i går ned til grunden i løbet af få minutter.

Branden opstod ved 15-tiden, da håndværkere var i gang med restaureringen. En smed skulle skære et stykke jernbjælke ved mølleakslen over med en skærebrænder. Forinden var der sørget for vand i spand og vandslanger, skærme med videre for at forhindre gnister i at udløse en brand. Tidligere har man ved lignende arbejder haft brandvæsenet som bivåner for hurtigt at kunne sætte ind i en kritisk situation. I går fandt håndværkerne og møller Aksel Andersen, der spændt har fulgt den senere tids arbejde på sin gamle mølle, at alle nødvendige sikkerhedsforanstaltninger var truffet, da smeden begyndte arbejdet med skærebrænderen.

Pludselig råbte han imidlertid, at det brændte oppe hos ham. Han fik hurtigt fat i de tilstedeværende vandspande, men selv om der blev kastet ret store mængder vand på, kunne håndværkerne ikke selv få bugt med ilden, og brandvæsenet blev i hast tilkaldt. Allerede da mølleren kom ud efter at have været ved telefonen for at ringe efter brandvæsenet, var det øverste af den gamle mølle helt omspændt og hatten af træ og pap, så godt som væk.

Ilden havde god næring i gammelt stov og spindelvæv, og der var ikke stort at stille op, da brandmandskabet kom.

I løbet af ganske kort tid var hele den ydre beklædning bestående af tjæreolie-imprægnerede træspåner brændt væk, og kun bindingsværk-konstruktionen stod tilbage.

Brandvæsenet koncentrerede sig om at forhindre ilden i at brede sig til Aksel Andersens gård lige op ad møllen, og det lykkedes, hvorimod hele møllen blev flammernes bytte.

Efter branden var der fare for, at mølleaksel, tandhjulskrans og to store kampesten øverst i møllen skulle styrte ned. De vejede tilsammen ca. to tons, og for ikke at risikere en ulykke blev en kranvogn fra Falck kørt ind i kornmarken ved siden af møllen og ved hjælp af stærke wirer trak kranvognen de sørgelige rester af den gamle mølle omkuld.

Ved branden i går blev der sat en stopper for de bestræbelser, foreningen af idealistiske thyboer m.fl. »Skinnerup Møllens Venner« i det sidste par år har udfoldet for at restaurere møllen og sikre dens fortsatte beståen som vartegn for egnen. Foreningen tæller et halvt hundrede »venner«, der årligt spytter et kontingent på 25 kr. eller mere i kassen for at skaffe økonomisk grundlag for restaureringen.

Thisted Kommune har stillet sig velvillig overfor arbejdet, og byrådet har bevilget et tilskud på 45.000 kr., hvortil kommer de 15.000 kr. møllevennerne fik fra salget af det gamle forsamlingshus i Skinnerup.

Når møllen skulle have stået færdig om et par uger, ville der være ofret ca. 70.000 kr. på restaureringen, men ikke alle disse penge er spildt nu. De nye møllevinger til en snes tusinde kroner var ikke nået at komme på plads, men lå få meter fra møllen, da branden udbrød i går, og formanden for møllevennerne, gdr. Jens Kirk, Tousgaard, regner med, at vingerne vil kunne bruges til en anden mølle i stedet.

Hverken Jens Kirk eller museumsinspektør Jette Kjær Thisted, tør tro, at Skinnerup Mølle nogensinde vil blive genopført, selv om det rent teknisk godt kunne lade sig gøre. De anslår, at det ville koste et millionbeløb. Begge var stærkt bevægede ved synet af de sørgelige rester efter branden i

går, og Jette Kjær konstaterer, at møllen i Skinnerup var den eneste tilbageværende i Thy, som det virkelig kunne lade sig gøre at restaurere ordentligt. Der er endnu møller tilbage i bl.a. Jannerup, Vang og Faddersbøl, hvorimod Skjoldborgs mølle led samme skæbne som Skinnerups for et par år siden.

01. Skinnerup Mølle,
Thisted amt.

11.03.04

Kilde: Thisted Dagblad

Dato: 15. Juli 1976

Side: 2/3

Sejv om brandvæsenet tilsyneladende havde ilden under kontrol, ret hurtigt, brændte hele møllen.

Kilde: Thisted Dagblad

Dato: 15. Juli 1976

Side: 3 / 3

Bygget i 1877

Skinnerup Mølle var bygget i 1877 af Anders Møller, der i 1866 havde bygget en tilsvarende hollandsk mølle i Brund, hvor et lynnedslag fem år efter lagde møllen i aske. I 1883 solgte And. Møller Skinnerup Mølle til en mand, der hed kaptein Jensen, der senere videregav den til møller Morten Vestergaard. I 1904 købte møllersvenden Jens Andersen Skinnerup Mølle. Hans far havde i sin tid været med til at bygge den. Møllen var et stykke solidt håndværksarbejde, udført i pommersk fyr og egetømmer. Den havde et vingefang på 27 alen med sølvkrøjer. Den havde to kvarne, sigteri, triøre og spidsmaskine og har i mange år malet foderkorn for egnens bønder, mel og gryn til husholdningsbrug.

Møllen var sidst i brug omkring 1950. Sidste møller var Jens Andersens søn, Aksel Andersen, der overtog møllen og det tilhørende landbrug i 1944.

Else og Aksel Andersen tilbød i fjor at skænke møllen til den selvejende institution »Skinnerup Møllens Venner« under den forudsætning, at der kunne skaffes midler til dens restaurering, og branden midt i restaureringsarbejdet var altså en skæbnens ironi, som har ramt mange mennesker hårdt - både fordi de skønnede meget på den gamle mølle, og fordi de efterhånden har ofret meget i både tid og penge på dens bevarelse.

Forsikringen dækker

Før møllen blev overdraget til møllevennerne, var den kun brandforsikret for 27.000 kr., fortæller møller Aksel Andersen. Jens Kirk mener imidlertid, at den nye brandforsikring kan dække det økonomiske tab ved branden, men så kommer spørgsmålet, om Thisted Kommune skal have sine penge tilbage, eller hvad man ellers kan bruge møllevenne-midlerne til. Jette Kjær og Jens Kirk tør endnu ikke svare på, om det kan tænkes, at midlerne vil blive brugt til restaurering af en anden mølle på egnen, men i henhold til »Skinnerup Møllens Venner«s statutter skal midlerne herfra overgå til bevaring af andre kulturelt betydningsfulde objekter, hvis de af en eller anden grund ikke kunne anvendes på Skinnerup Mølle.

Grunden, derimod, som Skin-

nerup Mølle stod på, vil efter branden gå tilbage til Aksel Andersens ejendom. Det drejer sig om ca. 250 kvm, som mølleren havde skænket »Skinnerup Møllens Venner« sammen med møllen, men som han sikrede sig skulle gå tilbage til ejendommen i tilfælde af brand eller lignende.

Fest og sang

Var Skinnerup Mølle blevet færdigrestaureret, ville det være blevet udstyret med et sprinkleranlæg, som skulle stoppe en eventuel brand. Møllevennerne havde også planlagt en større mølle-fest og et åbent-hus-arrangement. Jens Kirk har ovenikøbet allerede i januar skrevet en sang til møllefesten efter restaureringens afslutning. Den skulle ifølge forfatteren synges for fuld udblæsning til en melodi af Thorvald Aagaard og hed ganske simpelt »Skinnerup Mølle« og er på fem mølle-begejstrede vers. LO